

СТАТУС ПОВНОЗНАЧНИХ СЛІВ У СПОРІДНЕНИХ МОВАХ

Титарева М. С.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – д-р філол. наук, професор Швачко С. О.

Метою дослідження даної роботи було визначення статусу слів, що відносяться до самостійних частин мови на прикладі двох споріднених мов – англійської та німецької.

Повнозначними називають слова, що відносяться до самостійних частин мови. Спорідненість мов базується на встановленні спільного походження мов від однієї прамови. Близькоспоріднені мови мають багато спільних слів і морфем з подібним звуковим складом і однаковою чи близькою семантикою (укр. *вода, водиця, водяний*; рос. *вода, водица, водяной* і т. д.). У цій роботі статус повнозначних слів розглядається на прикладі мов, що належать до германської групи, а саме англійської та німецької. Їх близькість підтверджує наявність великої кількості споріднених слів. За результатами порівняння стандартизованого списку слів в різних мовах і знаходженні подібних серед них по написанню і за змістом, було виявлено, що англійська мова має лексичну схожість з німецькою 60% [3, 82]. Обидві мови основані на латинській мові. Розглянемо їх схожі та відмінні риси на прикладі конкретних частин мови.

Іменник. Всі іменники в німецькій мові пишуться з великої літери (*der Vater* – *батько*, *der Lehrer* – *учитель*, *die Lampe* – *лампа*), в англійській – тільки імена власні (*Peter, Chris, Sarah*). До того ж, в німецькій мові 3 роди (чоловічий, жіночий і середній), кожному відповідає окремий артикль. Тому при вивченні німецької мови необхідно знати правила відмінювання артиклів. В англійській їх теж 3, але вони не мають такого впливу на іменники, як в німецькій. Якщо в англійській мові три артикля – *a*, *an* (неозначені) і *the* (означений), то в німецькому їх п'ять – три означені (*der/die/das*) і два неозначених (*ein/eine*). Вибір артикля залежить від категорії кількості. Цікавим для англійської мови є те, що крім репрезентації дискретного матеріального об'єкта, здатного проявлятися і в множинності, конкретна одиничність може мати іншу кількісну спрямованість, передбачаючи вихід, по-перше, у сферу так званих “унікальних” іменників, по-друге, у сферу одиничних узагальнюючих іменників і, по-третє, у сферу одиничності збірного характеру [1, 179].

Так, ми розглянули категорію роду іменників. Тепер розглянемо категорію відмінка. У німецькій мові є чотири відмінки: *Nominativ* (називний), *Genitiv* (родовий), *Dativ* (давальний), *Akkusativ* (знахідний). Англійська мова втратила їх у період кінця XI ст. – кінця XV ст.

Оскільки англійська та німецька мова мають спільне коріння, то у них є багато схожих слів. У сучасній англійській та німецькій мовах лексичні подібності очевидні і мають безліч однокоренових слів. Наприклад: *Das Haus – haus*, *Das Gott – god*, *Das Gold – gold*, *Das Wetter – weather*, *Der Bus – bus*, *Der Name – name*, *Der Freund – friend*, *Die Hand – hand*.

Дієслово. Дієслова в англійській і в німецькій мові також мають багато спільного. В англійській мові є правильні і неправильні дієслова, в німецькій – сильні та слабкі. Вони також відмінюються за підметом і за часами. Що стосується дієслова "*to be*", то воно відмінюється за різними парадигмами. Безсумнівна подібність спостерігається у словотворенні основних форм сильних (неправильних – англ.) дієслів. Наприклад: *kommen – kam – gekommen – come – came – come*; *trinken – trank – getrunken – drink – drank – drunk*; *beginnen – begann – begonnen – begin – began – begun*.

Також безсумнівну подібність мають дієслова "*haben*" і "*have*", які як в німецькій, так і в англійській мові можуть бути як смисловими та допоміжними для утворення часів, так і можуть мати модальне значення. Крім того, після цих дієслів як в німецькій, так і в англійській мові вживається неозначений артикль [2, 127]. Що стосується категорії часу, то в німецькій мові існує шість основних часових форм: теперішній час (Präsens), минулий час (Präteritum, Perfekt і Plusquamperfekt) і майбутній час (Futurum I, II). В англійській мові є три граматичні часи – Present, Past і Future, але в залежності від того, завершена дія або тривала, кожен з цих часів може бути чотирьох типів: simple, continuous, perfect і perfect continuous.

Отже, ми порівняли лише невелику частину повнозначних слів в англійській та німецькій мовах і висвітлили цю проблему під різними кутами. Безсумнівно, знання цих нюансів можуть значно полегшити вивчення іноземних мов, особливо при їх паралельному освоєнні.

1. Швачко С. О. Засоби квантифікації: лінгвокогнітивні аспекти : моногр. / С. О. Швачко, С. В. Баранова, І. К. Кобякова, О. М. Медвідь, Н. І. Чернюк. Суми : Вид-во СумДУ, 2007. – 204 с/
2. Kastovsky Dieter Typological Differences between English and German Morphology and Their Causes. Language change and language structure: older Germanic languages in a comparative perspective, Berlin, New York, 1994.
3. Robinson Orrin W. Old English and its closest relatives: a survey of the earliest Germanic languages London, 1993.

Тітарева, М. С. Статус повнозначних слів у споріднених мовах [Текст] / М. С. Тітарева: наук. кер.: С.О. Швачко // Перекладацькі інновації: матеріали X Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 20 - 21 березня 2020 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2020. – С. 65 -67.